

# کتابشناسی اسطوره و آیین

● بهمن نوروززاده چگینی

بخش حاضر تلاشی است در جهت معرفی تعدادی از کتاب‌های منتشر شده به زبان فارسی طی سال‌های ۸۰-۱۳۷۵ که در حوزه اسطوره و آیین چاپ شده‌اند.

مسیح و اساطیر  
رودلف بولتمان  
ترجمه مسعودعلیا  
نشر مرکز



بولتمان از جمله متالهام مسیحی است که با طرح موضوعات و آرای خاص به مباحث الهیات مسیحی رونق بسیار بخشیده است. نگرش هرمنوتیکی او به عهد جدید، قرابت

افکار و نظرات او با هایدگر، مفهوم اگزیستانسیال او از تعالیم مسیحی و وضعیت بشری بحث‌های فراوانی را ایجاد کرده است. یکی از ابعاد مهم الهیات بولتمان و شاید مهمترین رکن میراث فکری او، مفهوم اسطوره‌زدایی است و کتاب حاضر متضمن دیدگاه‌های اوست. بولتمان در این اثر می‌کوشد با تشریح مفهوم اسطوره‌زدایی، برای آن تکیه‌گاهی فراهم کند و به لوازم و پیامدهای آن اشاره کند.

موضوعاتی چون نسبت تفکر بولتمان و هرمنوتیک، تأثیرپذیری وی از هایدگر، و پاره‌ای از انتقادات در مورد مفهوم اسطوره‌زدایی، مورد توجه واقع شده است. در مقدمه کتاب نیز ترجمه مدخل رودلف بولتمان از دایرةالمعارف فلسفه ویراسته پل ادوارز به منظور آشنایی بیشتر با اندیشه‌های او ارائه می‌شود.

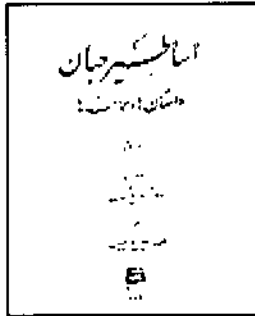
کتاب تحت عناوین، پیام عیسی و مسئله اسطوره‌شناسی، تأویل معادشناسی اساطیری، پیام مسیحی و جهان‌بینی مدرن، تأویل مدرن کتاب مقدس و فلسفه اگزیستانسیالیستی معنای خداوند در مقام فاعل به چاپ رسیده است.

اساطیر جهان  
دانا روزنبرگ

ترجمه عبدالحسین شریفیان  
نشر اساطیر، جلد اول و دوم

در اثر حاضر، مجموعه‌ای از افسانه‌ها و داستان‌های

اساطیری مشهور جهان به گونه‌ای فراهم شده که ساختار و طرح اصلی، ویژگی، سبک و ارزش‌های فرهنگی آنها مشخص گردد. این داستان‌ها در گروه‌های فرهنگی عمده تقسیم شده‌اند، شامل:



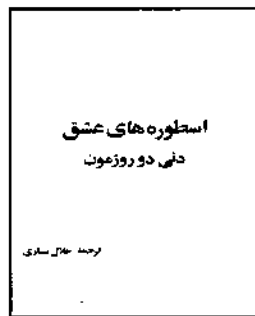
یونان و روم، آفریقا و کشورهای آمریکایی. در هر گروه مهم‌ترین اسطوره‌های مربوط به آن گروه فرهنگی و جغرافیایی - عمدتاً اسطوره - های آفرینش، باروری و پربراری، قهرمانی یا حماسی بازگو می‌شوند، هر اسطوره شامل پیش‌گفتاری است که به پس‌زمینه تاریخی، تجزیه و تحلیل ادبی و تقویم یا ارزشیابی کشش و جاذبه هر اسطوره اشاره شده است.

جلد اول با پیش‌گفتاری درباره موضوع اسطوره آغاز می‌شود و به مباحثی چون شناخت اسطوره، موضوع‌های مشترک، هدف اسطوره و... و دیدگاه آکادمیک درباره اسطوره‌ها که در پی آن محتوای این اثر را داستان‌های حماسی سه گروه در برمی‌گیرد پرداخته است.

بخش نخست به داستان‌های اساطیری یونان و روم، بخش دوم شامل متن و پیش‌شناخت چهار اسطوره‌ی خاورمیانه‌ای، و بخش آخر نیز به اسطوره‌های اروپای شمالی پرداخته است. در پایان هر یک از این بخش‌ها نیز، پیش‌گفتاری درباره‌ی حماسه‌های هر کدام از گروه‌های اسطوره‌ای آن بخش فراهم شده است.

در مجلد دوم، داستان‌های حماسی چهارگروه فرهنگی و جغرافیایی ملل دیگر جهان در بخش‌های چهارم تا هفتم گنجانده شده است. چنانچه در بخش چهارم حماسه‌های جزایر بریتانیا، در بخش پنجم بازگویی دوازده داستان اسطوره‌ای منطقه خاور دور و جزایر اقیانوس آرام، در بخش ششم پنج حماسه آفریقایی، در بخش هفتم نیز به ۱۴ اسطوره از کشورهای آمریکایی و در پایان نیز فهرست منابع هریک از اسطوره‌ها ارائه شده است.

اسطوره‌های عشق  
دنی دوروزمون  
ترجمه جلال ستاری  
نشر نشانه



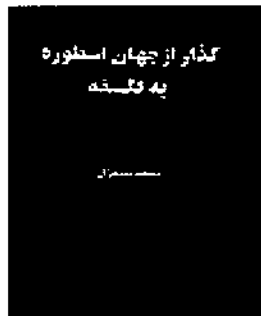
اثر حاضر، در پی کتاب‌هایی است که در آنها از شور و شیفگی عشق و اساطیر جان و اسرار شخص آدمی سخن به میان آمده است. تفکرکراتی تازه در باره‌ی اسطوره‌های

کامجویی در فرهنگ غرب و اشخاص خیالی تئاتر و اپرا که این اساطیر در آنها ممثل شده و همچنین ملاحظات و مشاهداتی درباره‌ی اشخاص واقعی که گویی درامی که در زندگی تجربه کرده‌اند از الگوی دون ژوان و تریستان پیروی کرده است و سرانجام مسأله شخص فی‌ثاته.

در این کتاب کوشش می‌شود تا مناسبات دیالکتیکی میان عشق و انسان، یعنی رابطه‌ی جدلی میان دو واقعیت را بازباید واقعیت‌هایی که آن دو، یعنی مارکس و فروید، به اقتضای دستگاه و نظام فکریشان که درعین حال ترمبش و کارآمد و محدود بود ناگزیر از حذف آنها شدند.

می‌توان گفت اثر حاضر، کتابی پژوهشی است و نه ادبی، و با توجه به مثال‌های ارائه شده، هدف ابداع دید و رویتی حقیقی‌تر است که باعث می‌شود موضوع به گونه‌ای دیگر دیده شود. بنابراین شگفت نیست که چنین پژوهشی نویسنده را به نتایجی که از نتایج کتاب عشق و مغرب زمین فراتر می‌رود، رهنمون شده باشد وحدت‌گرایی عشق، به تحقیق، تنها یکتانگری است که با واقعیت شخص تضاد ندارد، چرا که ذات عشق به طور مستمر در کار بازآفرینی کثرت واقعی و نه خیالی اشخاص و حفظ آن کثرت در بطن وحدت است تا معلوم شود که آن کثرت را دوست داشته و کثرت نیز به او عشق می‌ورزد، و این تمام حکمتی است که نویسنده معتقد است با مرور در تحقیقاتش از آنها استنتاج کرده است.

● گذار از جهان اسطوره به فلسفه  
● محمد ضیمران  
● نشر هرمس



در این کتاب، سیر تحولات ذهنی بشر از جهان اسطوره و افسانه به عرضه فلسفه در یونان باستان، طی هشت فصل ارائه می‌شود. نگارنده معتقد است که مناسبات میان فلسفه و اسطوره شاید از تاریک‌ترین و

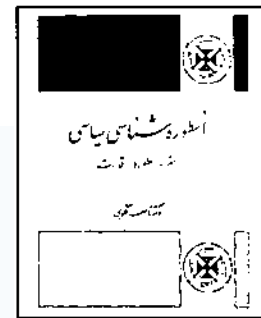
ناشناخته‌ترین عرصه‌های پژوهش است که متأسفانه به آن کمتر پرداخته شده است. از این رو، وی سیر تحول اسطوره به فلسفه و ارتباط میان آن دو را دیدگاه‌های برخی اندیشمندان قرن نوزده و اوایل قرن بیست (چون ماکس مولر، مایلتوفسکی، لوی استروس، فروید، میرچالیاده، مایکل فاستر و تیلور و یونگ) بررسی می‌کند.

در این اثر ابتدا نخستین اندیشه‌های فلسفی و اسطوره‌ای یونان باستان بررسی می‌شود و سپس اندیشه فلسفی در آثار هزیود و تالس موردتوجه قرار گرفته است. در ادامه مطالبی تحت عنوان حاکمیت لوگوس در فلسفه یونان، پارمنیدس و هستی، زمان اساطیری و زمان فلسفی، شباب فلسفه و نقش اسطوره،

رویکرد افلاطون به اسطوره، و ارسطو و اسطوره در فصول بعدی مورد بررسی قرار گرفته است. نگارنده بر این باور است که برخی از اندیشمندان قرن نوزدهم بر آن بودند که اسطوره محصول فرهنگ جوامع ابتدایی است که برخی از آنها تا دوران معاصر نیز به جای مانده است و...

همچنین آنها بر این عقیده بودند که اسطوره صورت بدوی و تکامل نیافته‌ای از فلسفه و علم است، چرا که در اسطوره نیز دغدغه کشف و تبیین نظم طبیعی عالم وجود دارد.

**○ اسطوره‌شناسی سیاسی**  
**○ ناصر فکوهی**  
**○ نشر فردوسی**  
کتاب حاضر



مجموعه مقالاتی است که در دو بخش فاشیسم و هنر اسطوره‌شناسی هنر تنظیم شده است و از این لحاظ قابل اهمیت است که اسطوره‌شناسی سیاسی را از نگاه

انسان‌شناسی بررسی کرده است. در این اثر هنر، اسطوره و قدرت از مفاهیمی هستند که نویسنده در پی روشن کردن اهمیت سیاسی آنهاست.

زیبایی‌شناسی فاشیسم، فاشیسم و ادبیات، فاشیسم و سینما، فاشیسم و هنر مدرنیته، و فاشیسم و معماری عناوین مورد بحث بخش اول کتابند. بخش دوم با اسطوره‌شناسی سیاسی و هنر آغاز شده و سعی می‌شود با بحث در مورد مردم‌شناسی هنر، از هنر، سه مفهوم ایجاد کند، که در مفهوم اول به ارتباط زیبایی با محیط اجتماعی، در مفهوم دوم آن را به صنعت و فن و در مفهوم سوم به کارکرد نمادین آن برگشته و از هنر زبانی ارتباطی می‌سازد.

ساخت‌گرایی اسطوره و موسیقی، تفکر اجتماعی معماری ایران در آئینه سنت و مدرنیته و تقابل معماری ایران با مدرنیته، معماری و انقلاب، اکتاوپوز و انسان‌شناسی اسطوره‌ای، اسطوره انقلاب و آفرینش و فرجام آن، و همچنین در چارچوب نگاهی انسان‌شناختی در اسطوره‌شناسی سیاسی به جشن نوروز، مباحث بعدی کتاب را تشکیل می‌دهند. در کل می‌توان گفت اثر حاضر با نثری روان و ساده و تناسب فصول، تلاش کرده است تمامی عوامل را به کار گیرد تا مفاهیم هنر، اسطوره و قدرت در ارتباط با مفهوم سیاست مورد تحلیل قرار گیرند و از طرفی به این نکته پرداخته است که انسان و سمبول‌هایش در سیاست و قدرت چگونه پای گذاشته و اسطوره‌هایی که حاصل ذهن خودآگاه نیست و در گذشته ریشه دارند، چگونه در زندگی کنونی ایفای نقش می‌کنند. تشریح این مفاهیم در چارچوب انسان‌شناسی سیاسی بر جذابیت کتاب افزوده است.

**○ هشتمین سفر سندباد**  
**○ بهرام بیضایی**  
**○ نشر جوانه**

افسانه‌ها و اساطیر همیشه تازه‌اند و می‌توان همواره آنها را به میان مردم کشاند و در سیرتاریخ، زنده نگاه داشت.

ذهن ما عمداً از سندباد چهارم میهم از دریانوردی ارائه می‌دهد که با هفت سفر خود،



هفت گوشه عالم را طی کرده و در نهایت به سرزمین خود برمی‌گردد. با کشف ریشه‌های عمیق این افسانه به هزار و یک شب می‌رسیم. شخصیت سندباد را در افسانه‌ها و اسطوره‌های کهن پی‌می‌جویم. سندباد مورد نظر بیضایی، برخلاف سندباد بحری، در طی سفرش تحول یافته و به سوی آن من حقیقی خود حرکت می‌کند و به عبارت دیگر سفری درونی است برای پیدا کردن مجهولات خود و در این سفر انگیزه‌های متفاوت می‌یابد.

هشتمین سفر سندباد بیضایی در نگاهی کلی، همان سفر سندباد بحری است به گرداگرد مشرق زمین. مکان‌های نام برده شده، در سرزمین‌های پرجاذبه شرقی هستند، نام‌ها و اسطوره‌ها نیز رنگ و بویی سامی دارند. این کتاب اثری است که در حیطه‌ی ادبیات نمایشی، در عین زنده ساختن اسطوره‌ها، به غایت نمایشی است.

**○ اسطوره**

**○ ک.ک. روتون**  
**○ ترجمه ابوالقاسم اسماعیل پور**  
**○ نشر مرکز**



روتون در پژوهش حاضر، نه به استقلال اساطیر (به هر شکلی که می‌تواند باشد) همت گماشته و نه سعی دارد پیوندی میان نظریه‌های گوناگون در اطراف اسطوره برقرار سازد. اما سعی می‌کند دیدگاهی

جزئی در مورد موضوعی گسترده و بی‌نظم ارائه دهد و اسطوره‌ها را امری می‌داند که پیش از هر چیز به دلیل پیوند با ادبیات از جایگاه مهمی برخوردار است. نگارنده معتقد است این اثر بیشتر برای کسانی که با ادبیات انگلیسی آشنا هستند مفید خواهد بود.

کتاب در بخش اول به برخی از عمده‌ترین نظریه‌ها در باب سرشت و خاستگاه اسطوره از دید تاریخی اشاره

می‌کند و با استفاده از متن‌های ادبی گوناگون سعی دارد این نظریه‌ها را با ادبیات نشان دهد. همچنین سعی می‌شود دیدگاه‌های قبلی در مورد اسطوره که آن را مقوله‌ای مزبوط به تاریخ، علم، فلسفه‌ی اخلاق، یا بازی زبانی می‌دانند و نظریه‌های جدید که آن را گونه‌ای فرافکنی روانی، یا شاخه‌ای از آیین‌ها و مناسک می‌دانند مطرح و تحلیل شوند.

نویسنده معتقد است اسطوره نباید مرده‌ریگی برای ادبیات تلقی شود و یا چون عصر روشنگری و رونق علوم طبیعی به آن اعتنا نشود. در همین ارتباط به پیامدهای این موضوع اشاره می‌کند و سپس به ارزیابی، نگاه و بهره‌برداری نویسندگان از اسطوره و مسأله‌ی احیای اسطوره‌های کهن یا خلق اسطوره‌های نو می‌پردازد. در نهایت نیز برخورد منتقدان با کاربرد اسطوره در ادبیات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

**○ مقدس و نامقدس**

**○ میرچا الیاده**

**○ ترجمه نصرالله زنگویی**

**○ نشر سروش**



مقدس همیشه خود را یک واقعیت کلی متفاوت واقعیت‌های طبیعی متجلی می‌سازد. کتاب حاضر بر آن است که پدیده‌ی مقدس را با تمام پیچیدگی‌اش، و نه فقط تا آنجا که غیرعقلایی است

ارائه دهد. نکته مهم پیوند دادن میان عناصر عقلایی و غیرعقلایی نیست بلکه مقدس با تمام کلیت آن است. هنگامی که مقدس خود را متجلی می‌سازد انسان از وجود آن آگاه می‌شود، چرا که مقدس خود را همانند چیزی به کلی متفاوت از نامقدس نشان می‌دهد.

خواننده درمی‌یابد که مقدس و نامقدس دو شیوه‌ی بودن در جهان‌اند، دو موقعیت که انسان در دوره‌ی تاریخ خود پذیرفته است. این روش‌های بودن در جهان تنها مربوط به تاریخ ادیان یا جامعه‌شناسی و تنها موضوع مطالعه‌ی تاریخی، جامعه‌شناسی یا تیره‌شناسی نیستند. در نهایت شیوه‌های مقدس و نامقدس بودن مبتنی بر موقعیت‌های متفاوتی هستند که انسان در کیهان تسخیر کرده‌است. از این رو، این روش‌ها هم به فیلسوف و هم به هرکسی که در جست‌وجوی کشف ابعاد ممکن وجود انسان باشد، مربوط می‌شود.

بحث در ساختار فضای مقدس بدون آوردن مثال‌های خاص از میان مدیترانه‌ای‌ها، سرخوستان، چینی‌ها و مردمان نخستین، برای اینکه چگونه چنین فضایی نباشد، و چرا این فضا به گونه‌ای کیفی از فضای نامقدس که با آن احاطه شده متفاوت می‌شود، فایده‌ای ندارد.

این کتاب ممکن است به عنوان مقدمه‌ای کلی بر

تاریخ ادیان به کار آید، و از این لحاظ این اثر کیفیات مقدس و موقعیت انسان را در جهانی که با ارزش‌های مذهبی پر شده توصیف می‌کند. اما مطالعه حاضر و بررسی در تاریخ ادیان به معنای دقیق آن نیست، و نویسنده در مثال‌های ارائه شده، تعهد به نشان دادن زمینه‌های تاریخی - فرهنگی آنها نکرده است.

○ **میترا (مهر) در هندوستان و نزد مغان هندویی شده**  
○ **هلموت هومباخ**  
○ **ترجمه رقیه بهزادی**  
○ **نشر پژوهنده**



نخستین گرد هم آیی بین المللی بررسی‌های آیین مهر، در منچستر در سال ۱۹۷۱، و گزارش‌های این گردهمایی، نشان می‌دهد که شرکت کنندگان هندشناس، بیشتر

شناخت و تعیین جنبه‌ی آریایی مهرپرستی ایرانی را مدنظر داشتند. با این امید که ویژگی‌های میترای هندی کهن، تا جایی که ردپای آنها در ریگ ودا به دست می‌آید، دوره‌ی پیش تاریخی میترای ایرانی را روشن سازد و پایه‌ای مطمئن برای بررسی اشتقاق بعدی آن یعنی میترای رومی به دست دهد. اما آنچه موردتوجه قرار نگرفته این است که نه تنها بررسی رابطه‌ی آریایی پیش - تاریخی میان میترای ایرانی و هندی ضروری است بلکه باید فرایندی را که به آن وسیله میترای ایرانی در عملکرد خود به عنوان خورشید - خدا توسط هندوان خورشیدپرست، در دوره‌ی بسیار متأخرتر از لحاظ تاریخی اقتباس شده بود، بررسی کرد. فرایندی که در آن تأثیر ایرانی بردین هندی را می‌توان حداقل در دو مرحله تشخیص داد، در مرحله اول، نام میترا در ایران کهن جای خود را در زبان سنسکریت به خویشاوند خود، یعنی میترا در هند کهن داد و در مرحله دوم، در تکامل ایرانی میانه از میترای ایرانی کهن و به صورت یک وام واژه وارد زبان سنسکریت شد و در آنجا به صورت مهرا *Mihra* یعنی خورشید در آمد. به کار رفتن میترای سنسکریت به جای میترای ایرانی کهن و مهرا در سنسکریت وام واژه از مهر در ایرانی میانه، عنوانین مورد بحث کتاب حاضر است.

○ **اسطوره‌های ایرانی**  
○ **وستا سرخوش گرتیس**  
○ **ترجمه عباس مخبر**  
○ **نشر مرکز**

در این اثر اهمیت و استمرار اسطوره‌های ایرانی از دوران باستان تا دوران اسلامی نشان داده می‌شود و به این نکته اشاره می‌گردد که هدف ارائه یک دیدگاه کامل و تفصیلی از کلیه اسطوره‌های شناخته شده



ایرانی نیست. کتاب ضمن سادگی و اختصار به دنبال گزیده‌ای از اسطوره‌ها و افسانه‌های کهن از سبدهم تاریخ این سرزمین و مردمان آن تا به امروز است، اسطوره‌هایی که از گذشته افسانه‌ای

ایران برجای مانده‌اند و دیدگاه‌های جامعه‌ای را منعکس می‌کنند که در آغاز به آن تعلق داشته‌اند، دیدگاه‌هایی نسبت به رویارویی خیر و شر، اعمال خدایان و دلاوری‌های قهرمانان و موجودات افسانه‌ای و اسطوره‌هایی که اگر در بافت تاریخ ایران به آنها نظر اندازیم آنها را بیشتر درک خواهیم کرد.

اسطوره‌های ایرانی بازتاب استمرار یک سنت قدیمی در فرهنگ و زبان این ناحیه جغرافیایی پهناور است که در فراسوی مرزهای ایران کنونی گسترش یافته است. اسطوره‌هایی که در وهله‌ی اول به صورت شفاهی انتقال یافته و تنها در دوره‌های بعدی، عمدتاً پارت‌ها و ساسانیان نوشته شده‌اند. اسطوره‌هایی که نه تنها در ادبیات فارسی نقش مهمی ایفا کرده‌اند که حتی در صحنه‌های اسطوره‌ای که در آنها قهرمانان و ضدقهرمانان تصویر می‌شود، وارد عرصه هنرهای دیداری نیز شده و حداقل از قرن ۱۶ م. به بعد دستنویس‌های تصور شاهنامه، این قبیل اسطوره‌ها و افسانه‌ها را به تصویر کشیده‌اند و اکثر این افسانه‌ها از متونی چون اوستا، بندش، شاهنامه، خمسه نظامی و مانند آنها برگزیده شده و با زبانی ساده بیان شده‌اند.

○ **اسطوره بیان نمادین ابوالقاسم اسماعیل پور**  
○ **نشر سروش**  
○ **اثر حاضر، کاوشی**



است در اسطوره‌شناختی و شناخت اسطوره‌های ایرانی، نگارنده تلاش کرده است، ابتدا ابعاد اسطوره را مشخص کند و سپس به بررسی دیدگاه‌های گوناگون اسطوره‌شناسی و

همچنین تشریح اسطوره‌های هند و ایرانی، اساطیر میترای و زردشتی و در پایان اسطوره‌های گنوسی، آدایا و حماسه هادینگوس بپردازد.

در واقع می‌توان گفت این کتاب حرکتی است در گستره‌ی اسطوره‌ها و تلاشی است برای شناساندن اساطیر و دیدگاه‌های مربوط به اسطوره‌شناسی. بعضی از اساطیر در جایگاه‌های متفاوت چون اوستا، سرودهای ودایی، متن‌های پهلوی و... مورد بحث قرار گرفته‌اند.

مفاهیم نمادین تعدادی از پدیده‌های طبیعت طبقه‌بندی و سپس مقولاتی چون حماسه و انواع آن، افسانه قصه‌های پریان، قصه‌های عامیانه، قصه علت‌شناختی، فابل، تمثیل و قصه‌های نمادین بررسی و وجوه اشتراک و تمایز اسطوره با آنها ابعاد روشن‌تری پیدا کرده است. اثر حاضر، در چارچوب خود و در ارائه آنچه منظور و غایت خود می‌باشد، موفق عمل کرده است. همچنین استفاده از منابع و مآخذ گوناگون، نشان‌دهنده بینش وسیع نویسنده و موردتوجه قرار دادن ادبیات معاصر ایران در بررسی‌های اسطوره‌شناسی از ویژگی‌های کتاب است.

○ **جهان اسطوره‌شناسی**  
○ **ترجمه جلال ستاری**  
○ **نشر مرکز**



اثر حاضر که مجلد اول از مجموعه جهان اسطوره‌شناسی است، دربرگیرنده هشت مقاله از لوی استروس، الکساندر کراپ، مالینوفسکی، ژان کازنوو و کارل آبراهام است. چهار مقاله که

ترجمه فصل‌هایی از دو تألیف کراپ اسطوره‌شناس نام‌آور است به اساطیر ازدیدگاه جان‌گرایی یا آنی میسم می‌نگرد، مقاله‌ای تحت عنوان «رویا و اسطوره» از کارل آبراهام که نگاهی فرویدی به اسطوره‌ها دارد، بخشی از کتاب مالینوفسکی که به اساطیر از زاویه مردم‌شناسی نگاه می‌کند و مقاله‌ای از ژان کازنوو قوم‌شناس و جامعه‌شناس فرانسوی و همچنین لوی استروس که با نظمی ساختارگرایانه به اسطوره پرداخته و آن را با زبان و موسیقی از جهانی قابل ارتباط می‌داند.

آقای ستاری با گزینش این نوشته‌های گوناگون که از زوایای مختلفی به اسطوره‌ها می‌نگرند، سعی در نمایاندن چشم‌اندازهای متفاوت اسطوره‌شناسی دارد.

○ **اسطوره و رمز (مجموعه مقالات)**  
○ **گردآورنده و مترجم: جلال ستاری**  
○ **نشر سروش**

این اثر، حاصل مطالعات دکتر جلال ستاری در میان انبوه نوشته‌ها در موضوع اسطوره‌شناسی و انتخاب مقالاتی از آنهاست. اسطوره و رمز یک اثر تحقیقی است که از سه چشم‌انداز به رمز و اسطوره نگاه کرده و آن را می‌شکافد. چشم‌انداز آغازین، راونکاوای است و سعی شده نوشته‌های کسانی که از این چشم‌انداز به موضوع نگاه کرده‌اند، آورده شود، از جمله فصلی به نام نمادپردازی که از کتاب دو تن از روانکاوان بلندآوازه فرانسه است.

بخش دوم کتاب نیز به رمز و اسطوره از منظر ساختارگرایی نگاه کرده است، از جمله مقاله‌ای با عنوان «ساختارهای نقلی اسطوره» از هارالد وینریچ، و «ادبیات



مربوط به نور و آتش و نیز تاریخچه آتشکده پرداخته است. علاوه بر آن به اعتقادات برخی ادیان در باب آتش و نور اشارت نموده و بر این باور است که نور و آتش پدیده‌های رازآمیز به شمار می‌روند که چرخه

حیات بی‌وجود آنها متصور نیست و نمی‌توان قومی را متصور شد که در مجموعه فرهنگ و باورهای آیین خود، جایگاهی درخور به این دو موجود گریزان و جنبان نداده باشد.

● جهان اسطوره‌شناسی  
● گردآورنده: جلال ستاری  
● نشر مرکز



اثر حاضر، که چهارمین جلد از مجموعه‌ی جهان اسطوره‌شناسی است به مباحثی درباره اسطوره‌شناسی از دیدگاه‌های مختلف و اسطوره‌شناسی تطبیقی می‌پردازد که از میان آثار اسطوره‌شناسانی

چون دومزیل، روزه کایوا، ژرژ گودورف و... انتخاب شده است. نگارنده خاطرنشان ساخته است که دانش اسطوره‌شناسی تاکنون در شناخت ریشه‌های کهن و قوی بنیاد فرهنگ جوامع بشری، آشنایی با عناصر فناناپذیر این فرهنگ و توصیف درخت برومندی که قصه و افسانه و حتی حماسه از دل آن روییده و بالیده‌اند سهم بسزایی داشته است.

در این اثر، شش مقاله تحت عنوان خدایان سه کنش / ژرژ دومزیل، کنش اسطوره / روزه کایوا، کیهان اسطوره‌ای / ژرژ گودورف، ساختار اسطوره‌ای تئاتری پادشاهی در ژاپن / ماسائو یاماگوشی، چهره مشترک میان مهابهارات و شاهنامه / جیمزدارمستتر و اسطوره الگوی ایرانی تریستان و ایزوت / جلال ستاری ارائه می‌شود.

● اسطوره در جهان امروز  
● جلال ستاری  
● نشر مرکز

در کتاب حاضر، نوعی اسطوره در غرب ایران که با برخی پندرها و تصورات واهی درآمیخته است بررسی می‌شود. مؤلف در کتاب حاضر پس از بررسی برخی از اسطوره‌هایی که درجهان امروز غرب بر بسیاری از اذهان سیطره دارند، دو نمونه از اسطوره‌سازی در فرهنگ امروز ایران را معرفی و تحلیل می‌کند. ابتداء

نشانه‌شناسی و اسطوره‌شناسی دانست. نویسنده در بخشی از کتاب به مجموعه‌ی «اسطوره‌شناسی‌ها» که ویژگی سلیقه‌ی او را در قطعه‌نویسی نشان می‌دهد، پرداخته است. مجموعه‌ای گویا از شیوه‌ی نقادی ویژه او که آن را در تقابل با نقد دانشگاهی و فرهنگستانی، نقد «تفسیری» می‌نامد. در طی این مقالات، نشانه‌های زندگی روزمره و حیات سیاسی و فرهنگ جامعه فرانسه در دهه‌ی ۶۰ موردتوجه قرار می‌گیرد و از اسطوره‌ها که زاینده نشانه‌های ناسالم هستند نقاب برداشته می‌شود. بارت در گزینش موضوع مقاله‌ها، محدودیتی قائل نمی‌شود.

مجموعه «اسطوره‌شناسی‌ها» مقالاتی بود که در مطبوعات وقت فرانسه به چاپ رسید و به دلیل دربرداشتن رویدادهای آن روزگار، امروزه بیشتر دارای ارزش روش‌شناسی هستند و این اسطوره‌شناسی در پی رهایی انسان از چنبره‌ی فریب اسطوره‌های ریز و درشت است.

اثر حاضر در مجموع تحت دو عنوان اسطوره، امروز و چند مقاله از اسطوره‌شناسی (راسین راسین است، رناتیلوس و کشتی سرمست، مغز آبنشتاین و...) ارائه شده است.

● کنکاشی در مفهوم جامعه‌شناختی  
اصلاحات و رستاخیز در آیین‌های ایران  
باستان  
● رضا صدیقی  
● نشر آزاداندیشان

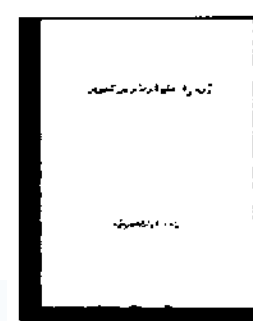


در کتاب حاضر مقوله رستاخیز از منظر تاریخی، اعتقادی و اجتماعی بررسی شده و دیدگاه آیین‌های ایران باستان درخصوص رستاخیز و پیامدهای آن در زندگی اجتماعی آن عصر تحلیل شده است. کتاب طی شش فصل به بررسی اجمالی در مورد باور به رستاخیز و نظم اجتماعی در نزد اقوام ابتدایی، باورهای مربوط به مرگ در آیین زردشتی و مقایسه اجمالی آن با آیین‌های مهری، زروانی، مانوی و مزدکی، اسطوره‌های پایان جهان و مقوله رستاخیز در آیین‌های زرتشتی، مهری، زروانی و مانوی، آیین‌های دینی و نقش آن در هنگام بازی جهان (قربانی، دعا و...)، بازتاب‌ها و تحولاتی که باور به رستاخیز در اصلاحات اجتماعی داشته است و بازنگری مفهوم اصلاحات رستاخیز پرداخته است.

● نور، آتش، آتشکده در آیین زرتشت  
● جهانگیر اوشیدری  
● تهران: اوشیدری  
نگارنده در این اثر به بحث درباره باورهای آیینی

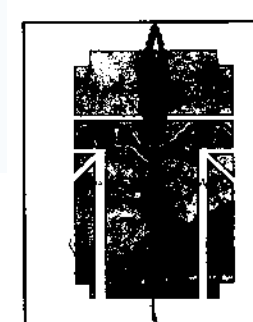
و اسطوره» از نور تروپ فرای. سومین نگاه، نگاه رهروان مذاهب دینی و مؤمنان به سنت‌های روحانی است. کتاب دارای یک کتابشناسی از مطالبی است که به نقد اساطیر و شاخه‌های مرتبط با آن چون ادیان‌شناسی تطبیقی، انسان‌شناسی، روان‌شناسی، شمایل‌شناسی یا شناخت تمثال‌های دینی و نظائر آن مربوط می‌شوند.

● زن در اساطیر ایران و بین‌النهرین  
● کیهان شهریاری



در کتاب حاضر، برخی ویژگی‌ها و جایگاه زنان در اساطیر ایران زمین و بین‌النهرین بررسی شده است. نگارنده در فصل اول با تعریفی از اسطوره و تفاوت آن با افسانه، چهره زن ایرانی را در اساطیر ایزدان، امشاسپندان، دیوان و دروگان نشان می‌دهد و به مقام زن در اوستا و کیش مانوی اشاره می‌کند و آن‌گاه چهره زن را در شاهنامه مورد بررسی قرار می‌دهد. در فصل دوم در رابطه با جایگاه زن در اساطیر بین‌النهرین، به نوشته‌های اساطیر سومری، اکد و بابل مانند نین خورساک، گیل گمش، اتره خیس و تیامات اشاره می‌کند. اساطیر عیلام، اسطوره آفرینش عبری و آفرینش در اسلام، مباحث بعدی کتاب هستند. در فصل پایانی نیز به صورتی فشرده به مقایسه اساطیر ایران و بین‌النهرین پرداخته می‌شود.

● اسطوره، امروز  
● رولان بارت  
● شیرین دخت دقیقیان  
● نشر مرکز



اسطوره هرگونه گفتار نیست، اسطوره نظامی ارتباطی و یک پیام است. اسطوره نمی‌تواند یک مفهوم و یا یک ایده باشد. اسطوره اسلوبی از دلالت یک فرم است که باید به این فرم محدودیت‌های تاریخی و شرایط به کارگیری را افزود و اجتماع را دوباره به آن محاط کرد ولی ابتدا باید برای آن یک فرم تعریف نمود.

بارت در مقاله‌ی تئوریک خود با نام «اسطوره، امروز» مبانی و اسلوب‌های نظری خود را در اسطوره‌شناسی تدوین و ارائه کرده و شاید بتوان آن را چکیده‌ای از کلیه دستاوردهای بارت در زمینه‌های نقد، نظریه ادبی،

توهم زوال محتوم فرهنگ غرب که متفکران غربی هم درباره‌ی آن سخنانی گفته‌اند و دیگری اسطوره وجود عصری زرین در گذشته‌ها که همچون بهشتی گمشده سبب فریب برخی از ساده‌اندیشان می‌شود.

### ○ رمزپردازی آتش

### ○ ژان پیر بایار

### ○ ترجمه جلال ستاری

پژوهنده در این کتاب براساس تحقیق و تتبع از فرهنگ و عقاید و آداب مردم براساس جهان، کوشیده است عام‌ترین وجه و خصایص آتش را تشریح نماید و باورها و رمز و راز این عنصر در نزد عامه را بازشناسد. سپس برحسب سرشت معنوی آتش آن را طبقه‌بندی کرده است. بدین ترتیب ربط آتش با مضامینی چون جاودانگی، باروری، از سرگیری جوانی، کسب معرفت، کیمیاگری، رستاخیز، مرگ، دوزخ و همانند آن در این اثر شرح و تبیین می‌شود.

### ○ اسرار اساطیر هند

### ○ امیرحسین ذکریگو

### ○ نشر فکر روز

اسطوره‌شناسی ودایی در مطالعه تاریخ ادیان جایگاه ویژه‌ای دارد. کهن‌ترین منبع آن، ابتدایی‌ترین مرحله را در سیر تکاملی عقاید مبتنی بر پرستش عناصر و پدیده‌های طبیعی نسبت به هر سیستم ادبی دیگری در جهان به ما ارائه می‌دهد.

کتاب اسرار اساطیر هند، خدایان ودایی از جمله آثاری است که در این زمینه منتشر شده است. اثر حاضر حاوی یک مقدمه و دو بخش کلی با عناوین خدایان آسمانی و خدایان برزخی است. نویسنده در این دو بخش به معرفی خدایان مختلف مرحله ودایی هندویی پرداخته است. معرفی خدایان به صورت توصیفی و براساس مفاد سرودهای کتاب ریگ وداست. البته از مفاد سرودهای وداهای دیگر هم بهره برده است ولی با توجه به اهمیت ریگ ودا بیشتر مباحث از مفاد سرودهای این کتاب برداشت شده است. مؤلف نیز از منابع عمده در حوزه اساطیر ودایی بهره گرفته است. این اثر از دو جهت قابل توجه است، ابتدا از جهت اهمیت مطالعه اسطوره، و دیگر کمبود منابع مطالعه ادیان در کشورمان برای علاقه‌مندان بسیار مفید است.

### ○ دین ایرانی

### ○ امیل بنونیست

### ○ ترجمه بهمن سرکاراتی

### ○ نشر قطره

بنونیست مستشرق فرانسوی (۱۹۷۶-۱۹۰۲)، متخصص در تحقیقات ایران‌شناسی است که آثار عمده‌ای از جمله مغ‌ها در ایران قدیم، متون سغدی، منتخباتی از اعمال



قدیس جرجیس به روایت سغدی و صرف و نحو سغدی از او برجای مانده است. در اثر حاضر که بازنویسی متن چهار سخنرانی در سال ۱۹۲۶ در دانشگاه سوربن است، پس از ارائه یک سری داده‌های کلی و مفید به عنوان مقدمه، به بازگویی مشاهدات و نظریه‌های هرودت درباره‌ی دین کهن ایرانیان پرداخته است، با توجه به روایت‌های هرودت، به نظر می‌رسد، دین ایرانی مورد اشاره‌ی او در آن دوران، آیینی ابتدایی و مقدم بر دین زرتشتی بوده است. گرچه این آیین مبنای دین اوستایی بوده است، اما به اندیشه‌ها و آداب کهن هندوایرانی به ویژه ودایی نزدیک‌تر و مطابقتش با آن دین، تنها در نقاط مشترکشان که بازمانده از دوران هند و ایرانی بود رخ می‌نمود. و از طرفی این دین که عمدتاً در زمان هخامنشیان رایج بوده با کیش مغان (وداها) نیز مغایرت داشته است. در ادامه همچنین نوشته‌های استرابو بررسی می‌شود و روایت او از گونه‌ی انحطاط یافته‌ی آیین مزدایی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. نوعی آیین مزدایی تغییر شکل یافته که نه به دین کهن ایرانی مورد نظر هرودت شبیه است و نه با دین زرتشتی همسان است. از مطالبی که از استرابو نقل شده، مشابهت‌ها و تفاوت‌هایی در میان آداب پارسیان و مادها بازشناخته می‌شوند.

می‌توان گفت نگرش مورخان و نویسندگان یونان در دوره‌های گوناگون نسبت به کیش‌های ایرانی و روایت‌های آنها، نشان می‌دهد که این کیش‌ها و آیین‌ها با آداب و رسوم گوناگون و کهن در ایران حضوری مستمر داشته و مورد احترام یونانیان نیز بوده است. ترجمه این اثر و یادداشت‌های مترجم در پایان کتاب، نشان‌دهنده‌ی درک عمیق مترجم نسبت به این موضوعات است.

### ○ آمازون، اساطیر و افسانه‌ها

### ○ ترسیلاگات توشانو

### ○ ترجمه سیروس شاملو

### ○ نشر فکر روز



در اثر حاضر، مؤلف کوشیده است تا ابعاد پنهان و کشف نشده دانسته‌ها و آموخته‌های ساکنان بومی آمازون را بنمایاند. وی به کنکاش و بررسی تاریخ اسطوره‌های منطقه آمازون پرداخته،

تاریخی که با حضور سفیدپوستان دگرگون شد.

ترسیلاگات در فصل سوم کتاب متذکر می‌شود که نخستین قضاوت‌ها درباره‌ی اجدادشناسی آمازون متأثر از تقسیم‌بندی تجربه‌های اروپایی صورت گرفته است. همچنین درباره قدمت تاریخ منطقه می‌گوید، در اساطیر کهن سرزمین آمازون، عدم آشنایی با آهن و فقدان زبان نوشتاری دوشانه برای تشخیص قدمت اسطوره‌ای است. ترانه‌ها، آوازها، نمایش‌ها و آوازهای

آیینی نشان می‌دهد که آداب از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و همه‌ی این افسانه‌ها نشان‌دهنده‌ی نوعی تکنولوژی زیست محیطی است.

وی در بخشی دیگر به اعمال و شیوه‌های مرسوم در جشن‌ها و مجالس آیینی و اسطوره‌ای می‌پردازد که بومیان با صورتک‌ها و سازهای مقدس در این مراسم شرکت می‌کردند و مردان مذهبی آنان، شمن‌ها جشن‌های مقدس را هدایت می‌کردند.

ترسیلاگات توشانو در بخش دوم به چند قصه اساطیری اشاره می‌کند و از اقوام مختلف آمازون اسطوره‌هایی را ارائه می‌دهد. وی سعی کرده است کتابی هماهنگ از جنبه‌ی روش‌شناختی در ارتباط با مطالعه‌ی اساطیر پیشینیان فراهم سازد. در کل کتاب حاضر برای تمدن شرق، و ایران باستان مهم بوده و می‌تواند مورد استفاده صاحب نظران از جمله مردم‌شناسان، جامعه‌شناسان و انسان‌شناسان قرار گیرد.

### ○ پژوهشی در اساطیر ایران

### ○ مهرداد بهار

### ○ اثر حاضر، بی‌شک

### ○ کتابی است که

### ○ توانسته است

### ○ فرهنگ و باورهای

### ○ ایرانی و دورنمای از

### ○ گذشته‌ی دینی و

### ○ تفکر نیاکان ما را به

### ○ تصویر بکشاند. کتاب

### ○ مشتمل بر دو بخش

### ○ اصلی است، بخش

### ○ نخست

### ○ ترجمه



فارسی گزیده‌هایی از کتاب‌های فارسی میانه‌ی زرتشتی است و بخش دوم نیز اختصاص به دست‌نویس‌های استاد بهار دارد که پس از مرگ وی تنظیم شده است.

این مجموعه در واقع دوره‌ای است کامل از سرگذشت عالم و آدم و توصیف هستی و جهان‌بینی ایرانی. در مجموعه‌ی حاضر، یک کتاب کامل پهلوی، یعنی ارداویرافنامه، رساله‌ی یادگار زریران که کهن‌ترین تعزیه ایرانی است، و بخش‌هایی از کتاب‌های پهلوی «بندش»، «گزیده‌های زادسپرم»، «دینکرد»، «روایت پهلوی» و فرگرد دوم «زندویداد» ارائه شده است.

نظریه ایرانیان باستان در مورد هرمزد و اهریمن که یکی نیکی محض و دیگری بدی است به عنوان موجود ازلی در ابتدای هستی، همچون بندش مضمون کتاب را تشکیل می‌دهد.

می‌توان گفت این اثر شرح مسوطی است از نظریات موجود در آثار پهلوی در مورد هستی و آفرینش، سرانجام جهان و... و به عبارتی می‌توان این کتاب را صفحه‌های روشن و صاف از دنیای تصورات و باورهای جمعی خردمندان و مردم جهان باستان دانست. پژوهشی در اساطیر ایران با ارائه ترجمه‌های روان در قرائت متن‌های پهلوی، و وجود شروخی که بهار بر یادداشت‌های کتاب آورده، می‌تواند یک دوره کامل برای آموزش اساطیر ایران باشد.

**○ چهار سیمای اسطوره‌های  
○ جلال ستاری  
○ نشر مرکز**

انسان‌ها با اهداف و نیات خاص و وسایل ارتباط جمعی و عالم سیاست نیز به رأی خود، از اسطوره بهره می‌برند و در این موارد، اسطوره عمدتاً نشان‌دهنده آینده‌ای است که احساسات و تمایلات یک قوم رقم زده می‌شود و آن قوم را به عمل برای به تحقق رساندن آن فراخوانده و برمی‌انگیزاند.

شخصیت‌های داستانی به تصویر کشیده شده در این اثر که سینما به آنها شهرتی فراگیر داده است، چهره‌هایی اسطوره‌ای همانند دیگر اسطوره‌ها، آینه‌ای تمام‌نما - یا گاه کج‌تاب - از ذهنیت جمعی اقوام و نشان‌دهنده‌ی باورها و اعتقادات نهانی و ارزش‌های دور و دراز آنهاست. چگونگی خلق و پیدایش و شهرت یافتن هر یک در اثر حاضر بررسی شده و کوشش می‌شود معانی و مضمون‌های پنهان در این شخصیت‌پردازی‌ها روشن شود.

**○ رمز اندیشی و هنر قدسی  
○ جلال ستاری  
○ نشر مرکز**

اثر حاضر سعی دارد با واگشایی مفهوم رمز و نشان دادن نمونه‌های آن در فرهنگ و ادب و هنر در جوامع مختلف، به تفاوت‌های رمز با تمثیل بپردازد و نقش این دو را در بیان تجربه‌های



عرفانی و باطنی و واردات قلبی و... که با عقل برهانی قابل بیان نیستند، نشان دهد همچنین سعی شده است نشان داده شود که رمز در معماری، نگارگری و مینیاتور، باغ آرایی و نحوه‌ی برگزاری آیین‌های عبادی، جشن‌ها و اعیاد سنتی و... نیز کاربرد دارد و نمی‌توان رمزپردازی را تنها در قلمرو ادب محصور کرد. همچنین رابطه قدسات با هنر نیز مورد اشاره قرار گرفته است.

بیان گفته‌ها و آگاهی‌های نویسنده در مورد آثار خارجی در باب رمز و هنر قدسی در این اثر به خوبی دیده می‌شود. نکته مهم این است که در این کتاب، مؤلف کوشیده است معانی اصطلاحاتی چون رمز، راز، نشانه، تمثیل، هنر قدسی و اسطوره، تفسیر و تبیین و رمزهای آنها از هم تفکیک شوند و در واقع در حوزه‌ای ویژه قرار گیرند.

**○ زرتشت، پیامبر ایران باستان  
○ هاشم رضی  
○ نشر بهجت، ۱۳۸۰**

اثر حاضر در شش بخش تنظیم شده و بخش عمده‌ای از آن به شکل نخستین دین زرتشتی پرداخته است.

حجم عمده کتاب مربوط به دینی است که پیامبر در آغاز، آموزه‌ها و اصول آن را بیان کرد و آنچه در دوران پس از زرتشت و دوران انحطاط دین زرتشت در دوره ساسانیان اتفاق افتاد و به آن پیوست، پیراسته است. فلسفه و جهان‌بینی زرتشت پیامبر بزرگ آریایی که دانشمندان براساس پژوهش‌های صورت گرفته زمان زندگی‌اش را از ۱۵۰۰ تا ۳۰۰۰ سال پیش از میلاد می‌دانند مورد توجه اندیشمندان قرار گرفت. زرتشت، نخستین پیامبری بود که در دوران کهن، خدای واقعی را شناخت و یکتاپرستی را مطرح کرد.

**○ جای پای زروان خدای بخت و تقدیر  
○ هوشنگ دولت‌آبادی  
○ نشر نی**

نویسنده در اثر حاضر با توجه به اسناد و مدارک کهن می‌کوشد، کیش ایرانیان باستان یا زروان‌پرستی را معرفی نماید. به زعم مؤلف، خلق و خوی ایرانیان در بسیاری از موارد متأثر از باورهای زروانی است و به رغم گذشت سال‌ها، آثار آن هنوز در رفتار ایرانیان بر جای مانده است. داستان آفرینش زروانی، قدمت زروان‌پرستی، بناها و پرستشگاه‌های زروانی، جای پای زروان در آیین زردشتی، جای پای زروان در دوران هخامنشیان، جای پای زروان در زمان اشکانیان، جای پای زروان در سده‌های نخستین هجری، جای پای زروان در خلق و خوی ایرانیان.

**○ نبرد خدایان  
○ امیر عطایی  
○ نشر عطایی**

در کتاب حاضر، نویسنده از دیدگاه اسطوره‌شناسی، داستان‌های کهن ایران باستان را بررسی و آنها را در پنج بخش ارائه داده است. بخش اول شامل زمین بدون دیوان، مازندران، موش پرنده، گاو آسمانی و همانند آن، بخش دوم شامل اژدهای آسمانی، بخش سوم مربوط به داستان‌هایی در مورد هفت خدای کیهانی چون بهرام، تیر و کیوان، بخش چهارم به پیشگویی‌های ایرانی، یهودی، مسیحی و اسکانندی‌نوی و بخش پنجم نیز به برخی آشوب‌های جهانی اشاره دارد.



**○ دین‌های ایران  
○ گنوویدن گرن  
○ نشر آگاهان ایده**

گنوویدن گرن متخصص در زبان‌شناسی و شناخت ادیان (۱۹۹۶-۱۹۰۷)، با تسلط بر زبان‌های اوستایی، پهلوی، ترکی، سانسکریت و سامی و ارمینی، عمری را در قلمروهای باستانی سر کرده است. اثر حاضر که طی

پنج سال کار به بار نشسته است، عمدتاً زندگی دینی ایرانیان باستان در دوران پیش از زرتشت و نیز شرح تاریخ و جزئیات دین زرتشتی است. این اثر که از متن فرانسوی به فارسی برگردانده شده در سال ۱۹۶۵ میلادی به آلمانی منتشر شده بود. اوضاع دینی غرب ایران در دوران مادها و هخامنشیان شمال و نیز شرق ایران (استخریان، سکاها و دیگر مردمان آن نواحی) مورد بررسی قرار گرفته و ضمن ارائه اطلاعات ارزشمندی در مورد آیین‌های زروانی، میتراپی، مندایی و مزدکی و مانوی به خواننده ارتباط جامعی زرتشتی و اقلیت‌های دینی ایران در زمان ساسانیان مورد مطالعه قرار گرفته است.

کتاب همراه با یادداشت‌های محققانه مرجعی سودمند برای تحقیق و تتبع در این قلمرو وسیع ساخته است. نقشه‌های معابد، اطلاعات کتاب‌شناسی و فهرست راهنما نیز از مزایای کتاب حاضر است.

**○ اورمزد و اهریمن  
○ ر. دوشن‌گیمن  
○ ترجمه عباس باقری  
○ نشر فرزاد روز**

کتاب حاضر، بررسی ماجرای دوگانه باوری در عهد باستان را محور اصلی خود قرار داده است. نویسنده به تاریخ کیش زرتشت از آغاز تاکنون و تأثیرات آن بر دیگر اندیشه‌های دینی و فلسفی و تأثیراتش از آنها پرداخته است. نکته قابل ذکر آن است که مباحث پراکنده و نقد و نقل‌هایی که از گفته‌های محققان دیگر ارائه شده، نه تنها پذیرش مطالب آن را منوط به دانستن اصل آن یافته‌ها و گفته‌ها کرده است، بلکه امکان ژرف‌نگری در ماجرای که هدف اصلی کتاب است را از نویسندگان می‌گیرد.

**○ راز واری در آیین زرتشت (عرفان زرتشتی)  
○ گردآورنده شیوا کاویانی  
○ نشر ققنوس**

آنچه در این نوشتار فراهم شده است، دیدگاه‌های جیمز آر. راسل و شاتول شاکر دو ایران‌شناسی است که طی آن مبحث رازورزی و دانش نهانی و همچنین گرایش‌های نهانی (رازورزانه) در آیین زرتشت به تفصیل بررسی و ارزیابی شده است. همچنین از آیین‌های رازور و عرفان جهان و ایران نیز سخن به میان می‌آید.

**○ آیین اساطیری و، پیشینه سوگند در ایران و جهان  
○ جواد رسولی  
○ نشر سروش**

در این اثر تلاش شده با اتکا بر اسناد موجود، پیشینه آیین «ور» که نوعی سوگند در برابر پروردگار است و همچنین گونه‌های این داوری و آیین آن را در ایران و سایر نقاط جهان معرفی نماید. ور در متون و اشعار فارسی، گونه آرای و رها، مراحل برگزاری ور، تطور مفهومی واژه سوگند، روان‌کاوی اجتماعی ور و از ور تا

دستگاه کشف حقیقت از عناوین مورد بحث می‌باشند.

- فرهنگ نگاره‌های نمادها در هنر شرق و غرب
- جیمز هال
- ترجمه رقیه بهزادی
- فرهنگ معاصر

جیمز هال در کتاب جدید خود به بررسی زبان نمادها در هنر شرق و غرب، اما بسیاری از نمادهای فرهنگ شرق و به‌ویژه فرهنگ ایران را ارائه نمی‌دهد و نشان می‌دهد که چگونه

اشیای آشنا و معمول در نقاشی، طراحی و تندیس‌سازی غالباً مفهوم عمیق‌تری دارند. تعبیر این زبان، بررسی بسیار جالب توجهی است. اثر اصلی و پر فروش نویسنده به نام فرهنگ موضوعات و نمادها در هنر دنیای غرب در هنر باستانی و عیسوی به بحث می‌پردازد. در این جا، افق‌ها وسیع‌تر می‌شود. وی اکنون هنر مصر باستان و خاورمیانه و خاور دور را به حساب می‌آورد، که در تمدن‌های آن‌ها، شکل‌های هنری فراوانی به کار می‌رفت که معانی مختلفی از آرزوها و بیم‌های ساده‌ی روزانه گرفته تا عمیق‌ترین آمال فلسفه و دینی را ابراز می‌داشتند. هر کدام از آنان دارای زبان نمادین مشخص ویژه‌ی خود بودند. مؤلف در این کتاب، کلید آن‌ها را به دست داده و آن‌ها را با یکدیگر مقایسه کرده است.

یک جنبه‌ی اساسی کتاب عبارت از تصویرهای آن است. در حدود ۶۰۰ تصویر وجود دارد، که هر یک از آن‌ها، به دقت انتخاب شده است، به طوری که بر جنبه‌ی معمولاً آشنای هر شیء پرتو می‌افکند. کریس پولستون Chris Pueiston، هنرمندی که این طرح‌ها را ماهرانه کشیده، از پیروان آیین هندویی است و آگاهی گسترده‌ای از هنر هندویی و بودایی دارد. متن و تصویرها به دقت یکدیگر را تکمیل می‌کنند.

ارجاعات شماره‌گذاری شده‌ای در سراسر متن به نوشته‌ها و اسطوره‌ها و افسانه‌های مقدس موجود است که اصل و منشأ نمادها در آن‌ها بوده است. جزئیات ترجمه‌های این آثار، در کتاب‌شناسی آمده است.

این فرهنگ که مصاحب گرانبهایی برای فرهنگ اشیا و نمادها در هنر به شمار می‌رود ابزار مهمی برای دانشجویان هنرهای شرقی و غربی، به‌ویژه در زمینه‌ی بررسی‌های تطبیقی است. همچنین راهنمایی ضروری برای دیدارکنندگان از موزه‌ها و تالارهای هنری است.

- فرهنگ اساطیری حماسی ایران، به روایت منابع بعد از اسلام
- جلد اول: پیشدادیان
- به کوشش: مهین دخت صدیقیان
- پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی



امروزه در دانش اساطیر شناخت اساطیر از اهمیت خاصی برخوردار است، و هر مورخ و محقق نیازمند این شناخت می‌باشد. اسطوره زمانی که تاریخ پاسخی نمی‌دهد و یا اسناد و منابعی موجود

نیست به یاری پژوهشگر آمده است و از نگاهی رمزآمیز دیدگاه مردمان کهن را بیان می‌کند و تاریخ و تمدن و آداب و اعتقادات پیش تاریخی را قابل دسترس می‌سازد. اثر حاضر نیز در راستای این اهداف فراهم شده است.

این کتاب پیرامون شخصیت‌های اسطوره‌ای - حماسی ایران در منابع پارسی و عربی بعد از اسلام است که با پیشگفتاری از شادروان مهرداد بهار همراه شده است. کتاب در یازده بخش تدوین شده و هر بخش به یکی از شخصیت‌ها، اختصاص یافته است. کیومرث، هوشنگ، طهمورث، جمشید، بیوراسب، فریدون، منوچهر، نوذر، زور یا زاب، گرشاسب و افراسیاب.

استفاده مؤلف از حدود پنجاه اثر عمده بعد از اسلام، کتاب را به عنوان منبعی از اطلاعات اساطیری - حماسی در اختیار خوانندگان قرار داده است و برای پژوهشگران و محققان تاریخ دین، عرفان، تاریخ عقاید و قصص انبیاء و آداب و رسوم و آمیختگی فرهنگ‌های سامی - آریایی بسیار سودمند است. همچنین فرهنگ حاضر در ارتباط با شاهنامه‌شناسی، محققان شاهنامه را به لحاظ تنوع روایات اسطوره‌ای - حماسی در بررسی تطبیقی یاری خواهد کرد.

- اسطوره‌های ایرانی
- وستا سرخوش کرتیس
- ترجمه عباس مخبر
- نشر مرکز

در این اثر اهمیت و استمرار اسطوره‌های ایرانی از دوران باستان به دوران اسلامی نشان داده می‌شود و به این نکته نیز اشاره می‌گردد که هدف ارائه یک دیدگاه کامل و تفصیلی از کلیه اسطوره‌های شناخته شده ایرانی نیست. کتاب ضمن سادگی و اختصار به دنبال گزیده‌ای از

اسطوره‌ها و افسانه‌های کهن از سپیده دم تاریخ این سرزمین و مردمان آن تا به امروز است، اسطوره‌هایی که از گذشته افسانه‌ای ایران بر جای مانده‌اند و دیدگاه‌های جامعه‌ای را منعکس می‌کنند که در آغاز به آن تعلق داشته‌اند، دیدگاه‌هایی نسبت به رویارویی خیر و شر، اعمال خدایان و دلاوری‌های قهرمانان و موجودات افسانه‌ای و اسطوره‌هایی که اگر در بافت تاریخ ایران به آنها نظر اندازیم آنها را بیشتر درک خواهیم کرد.

اسطوره‌های ایرانی بازتاب استمرار یک سنت قدیمی در فرهنگ و زبان این ناحیه جغرافیایی پهناور است که در فراسوی مرزهای ایران کنونی گسترش یافته است. اسطوره‌هایی که در وهله اول به صورت شفاهی انتقال یافته و تنها در دوره‌های بعدی، عمدتاً پارت‌ها و ساسانیان نوشته شده‌اند. اسطوره‌هایی که نه تنها در ادبیات فارسی نقش مهمی ایفا کرده‌اند که حتی در صحنه‌های اسطوره‌ای که در آن‌ها قهرمانان و ضدقهرمانان تصویر می‌شود، وارد عرصه هنرهای دیداری نیز شده و حداقل از قرن ۱۴ م. به بعد دستنویس‌های مصور شاهنامه، این قبیل اسطوره‌ها و افسانه‌ها را به تصویر کشیده‌اند و اکثر این افسانه‌ها از متونی چون اوستا، بندش، شاهنامه، خمسه نظامی و مانند آنها برگزیده شده و با زبانی ساده بیان شده‌اند.

چاپ دوم این کتاب در قطع وزیری با قیمت ۴۸۰ تومان و شمارگان ۵۰۰۰ نسخه در سال ۱۳۷۶ منتشر شده است.

- اسطوره، امروز
- روان بارت
- شیرین دخت صدیقیان
- نشر مرکز

اسطوره هرگونه گفتار نیست، اسطوره نظامی ارتباطی و یک پیام است. اسطوره نمی‌تواند یک مفهوم و یا یک ایده باشد، اسطوره اسلوبی از دلالت یک فرم است که باید به این فرم محدودیت‌های تاریخی و شرایط به کارگیری را افزود و اجتماع را دوباره به آن محاط کرد ولی ابتدا باید برای آن یک فرم تعریف نمود.

بارت در مقاله تئوریک خود با نام «اسطوره، امروز» مبانی و اسلوب‌های نظری خود را در اسطوره‌شناسی تدوین و ارائه کرده و شاید بتوان آن را چکیده‌ای از کلیه دستاوردهای بارت در زمینه‌های نقد، نظریه ادبی، نشانه‌شناسی و اسطوره‌شناسی دانست.

هم چنین بخشی از این کتاب به مجموعه‌ای از مقالات کتاب «اسطوره‌شناسی‌ها» که ویژگی سلیقه او در قطعه‌نویسی را نشان می‌دهد، پرداخته است. مجموعه‌ای گویا از شیوه نقادی ویژه او که وی آن را در تقابل با نقد دانشگاهی و فرهنگستانی نقد «تفسیری» می‌نامد. در طی این مقالات، نشانه‌های زندگی روزمره و حیات سیاسی و فرهنگی جامعه فرانسه در دهه ۶۰ مورد توجه قرار می‌گیرد و از اسطوره‌ها که زاینده نشانه‌های ناسالم هستند نقاب

برداشته می‌شود. بارت در گزینش موضوع مقاله‌ها، محدودیتی قائل نمی‌شود.

مجموعه «اسطوره‌شناسی‌ها» مقالاتی است که در مطبوعات وقت فرانسه به چاپ رسید و به دلیل دربرداشتن رویدادهای آن روزگار، امروزه بیشتر دارای ارزش روش‌شناسیک هستند و این اسطوره‌شناسی در پی رهایی انسان از چنبره فریب اسطوره‌های ریز و درشت است.

اثر حاضر در مجموع تحت دو عنوان اسطوره، امروز و چند مقاله از اسطوره‌شناسی (راسین راسین است، رناتیلوس و کشتی سرمست، مغز آینشتاین و...) ارائه شده است.

### ○ هفت رمز فرورهر

○ تحقیق و نوشته: دکتر رحیم چاوش

اکبری

### ○ مرکز نشر صدرا



در این کتاب تلاش شده است فرورهر از دیدی نو و جالب در ارتباط با آیه‌های آسمانی ادیان و با اشعار عرفانی عارفان تراز اول عرفان چون حافظ و مولانا و هم‌چنین مسایل فلسفی فلاسفه

بزرگی مانند افلاتون و بوعلی سینا به صورتی عمیق مورد تجزیه و تحلیل و بررسی قرار گیرد.

ایرانیان باستان حداقل از سه هزار سال پیش نمادی پر از راز و رمز و گویای مفاهیم فلسفی و دینی برای فرورهر ساخته‌اند که در اغلب کتیبه‌های باقیمانده از هخامنشیان و مادها به صورت برجسته حجاری شده است. فرورهر را می‌توان ایزد نگهبان نیکان و راست‌روان موسوم ساخت و می‌توان فرورهر را به پرتو خداوندی، ذره‌ی مینوی یا شکل آسمانی و خدایی هرچیزی معنی کرد.

هفت رمز فرورهر، نماد انسان کامل، نیایش، پیمان، اندیشه نیک، گفتار نیک و کردار نیک / زمان بی‌پایان (ازل و ابد) / دو نیروی متضاد یا دو گوهر همزاد / اندیشه‌ی بد، گفتار بد و کردار بد عناوین مورد بحث کتابند. چنان‌چه در رمز هفتم آمده است که در نگاره‌ی فرورهر در پایین کمر دامنی می‌بینیم که سه طبقه است، که به سمت فرودین است و تمثیلی از آن است که برعکس بال‌های فرورهر اندیشه و گفتار و کردار زشت باعث سقوط انسان خواهد شد.

### ○ پرده‌های بازی

○ جلال ستاری

### ○ انتشارات میترا

کتاب حاضر، مجموعه مقالاتی است از آقای ستاری در ارتباط با تعزیه و تئاتر که در دوره فصلنامه تئاتر (دوره اول و دوم) به چاپ رسیده بود و اینک به صورت مدون عرضه شده است.

در این مجموعه، نویسنده بر این باور است که تئاتر زنده‌ترین و اجتماعی‌ترین هنرهاست، برانگیزنده جماعات که بهتر از همه، معنویات نهفته‌ی مردم و سرزمین و مکنونات قلبی آنان را به طرز جلیب‌انوار باز می‌تاباند و به همین اعتبار، هنری است انقلابی و طلایه‌دار بسیاری از جهش‌ها و خیزش‌های اجتماعی. این نکته قابل توجه است که تئاتر اندیشه‌مند در جهت آرایه مقصود، بیشتر از اسطوره‌های جاودان که مشکلات وسایل و دلمشغولی‌های نوع بشر را مطرح می‌کنند و از این رو تأثیری جادویی و فسون‌کار دارند، الهام می‌گیرد. به طور مثال در قالب اسطوره‌های کهن از سر و راز تقدیر حکایت می‌کند و به شیوه‌ای نو، سرنوشت بشر را در جهان امروز نمایش می‌دهد و بر اسطوره‌ی کهن جامه‌ای نو می‌پوشاند و آن را از دیدگاه انسان هم‌عصر ما تفسیر و تعبیر می‌کند و همین کار خلاقیتی نو و پرداخت درامی امروزی با الهام از اسطوره‌های دیرین ولی ماندگار است.

در این مورد که آیا اسطوره‌ها زنده می‌مانند و یا می‌میرند، با نقل سخنی از دنی دورژمون در کتاب «اسطوره‌های عشق» که می‌گوید هنوز شالوده بزرگ‌ترین رمان‌های عشقی در جهان از جمله دکتر ژیواکوی پاسترناک، لولیتای ناباکوف و غیره، اسطوره‌ی عشق تریستان و ایزوت است. چنان‌که گویی عشق کامیاب افسانه نمی‌شود بلکه این عشق نارواکام است که ذاتاً بیان‌پذیر و شایان توصیف است و پیداست که ادبیات با عشق نامراد پیوند ذاتی و ناگسستنی دارد.

نویسنده معتقد است که غرض، تاریخ اسطوره‌شناسی در ادب داستانی ولو به اجمال نیست، بلکه به این معنی است که هنوز اسطوره است که برای بعضی پرسش‌ها، پاسخی امیدبخش دارد و تنها مدعیان سبک مایه‌اند که خود را از اساطیر بی‌نیاز می‌دانند، و به جز چند مورد استثنایی، قاعده، نمایش دادن قصه‌های حماسی و داستان‌های اساطیری یا عرفانی کمابیش با همان ساختار و زبان اصلی بر صحنه تئاتر است و این تولید مجدد احیای فرهنگ ملی پنداشته می‌شود، غافل از اینکه درام‌نویسی با پایه‌های اساطیر یا قصه‌های کهن و حماسه‌های ملی، آفرینشی نو می‌باشد و نه تکرار معلوم.

توان نمایشی ادب داستانی، هزار و یکشب و پیدایی تئاتر غرب، گزارش و نمایش منطق‌الطیر در غرب، نقاط مشترک تعزیه گردانی و نمایش تراژدی یونان و... عنوان مورد بحث این کتابند.

اثر حاضر در قطع رقعی، به قیمت ۱۳۵۰۰ ریال و شمارگان ۲۰۰۰ نسخه منتشر شده است.

